

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA
PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

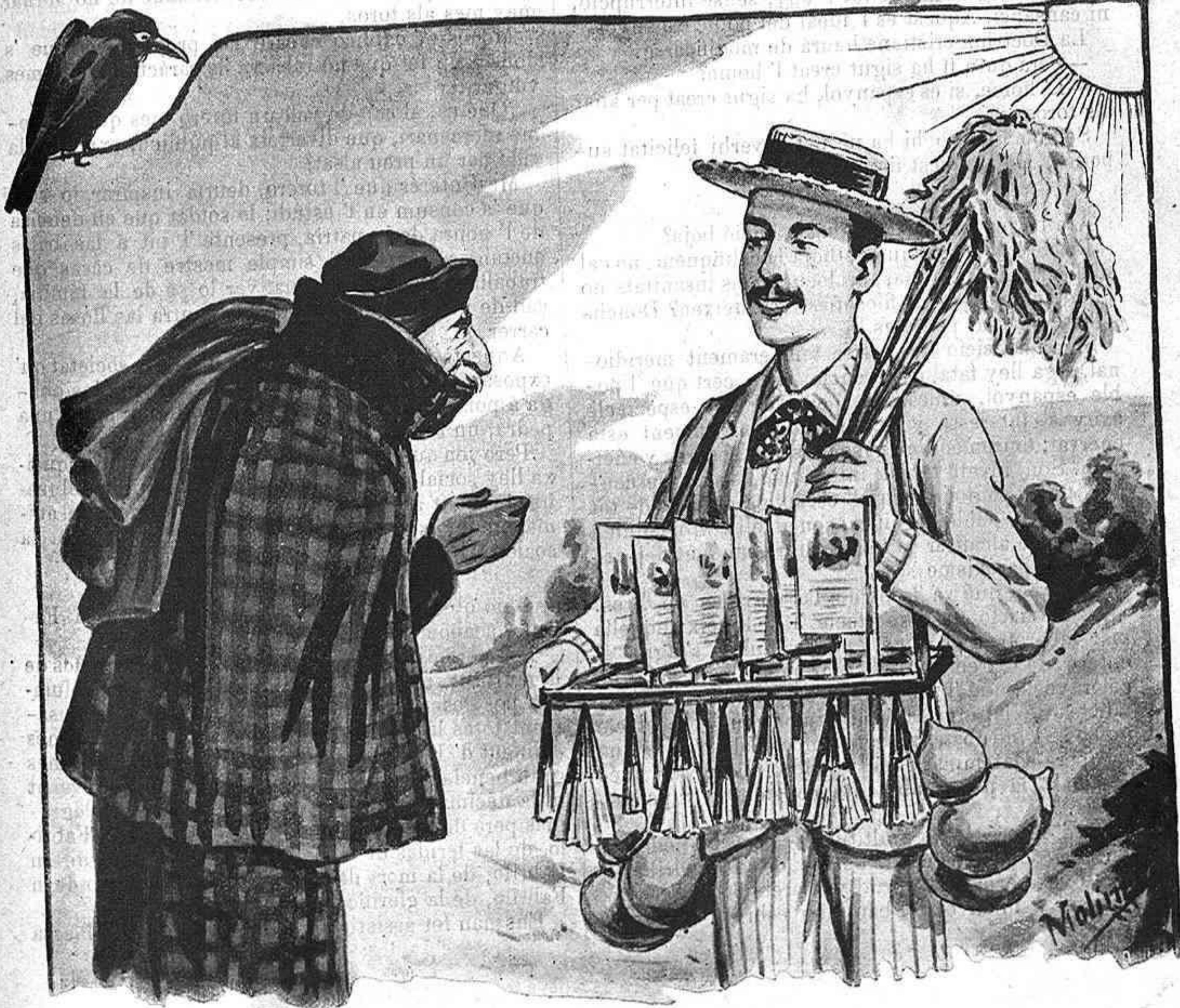
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

DEBUT DEL ISTIU

C R O N I C A

L' assumpto pera la crónica de la present senmana m' arriba de Valencia, la ciutat del Cid y de 'n Fabrilo.

Poso junts aquests dos noms, seguint la corrent general que veu héroes per tot; lo mateix en los camps de batalla qu' en las plassas de toros... apart de que á la lidia taurina se li atribuheix un origen aristocrátich. De tal manera que si no menteix la llegenda 'l mateix Cid Campeador tenia entre altras habilitats la de lidiar toros, com lo desventurat Juli Aparici.

Ja veuen, donchs, que Valencia no s' ha de ofendre si se li dona 'l nom de ciutat del Cid y de 'n Fabrilo.

* *

La mort del torero valenciá dona tema per formular algunas consideracions, que mentres hi haja á Espanya plassas de toros y multituds disposadas á omplir-les, no poden perdre l' oportunitat

En primer lloch s' ha de confessar que l' afició lluny de minvar augmenta de día en día, multiplicantse 'ls Circos taurins y 'l número de las corridas. Dels días de festa, únichs en los quals avants se celebravan, hem passat á donarne també 'ls días de feyna, de tal manera que mentres hi haja toreros que *traballin*, creuen alguns qu' Espanya conservarà 'l distintiu de *laboriosa*.

Jo espero que acabarem per viure en una perpétua corrida: la lidia comensará al dematí, seguirá á la tarde y finalisarà á la nit als vius resplandors de la llum eléctrica, pera tornar á comensar al día següent, y seguint aixís tot l' any, sense interrupció, ni cansanci. Aquest es l' ideal del poble espanyol.

La Doctrina cristiana haurá de modificarse.

—Pera quin fi ha sigut creat l' home?

—L' home, si es espanyol, ha sigut creat per anar als toros.

Sembla que no hi ha ni pot haverhi felicitat superior, ni en aquest mon ni al altre.

* *

Ara bé ¿es justificada aquesta afició boja?

Desde 'l moment que de boja la califiquém, no cal analisarla. Las bojerías, las locuras, las insanitats no admeten análisis ni filosofías. Existeixen? Donchs s' ha de passar per ellas.

Siga imposició del nostre temperament meridional, siga lley fatal d' herencia, es lo cert que 'l poble espanyol, únichament pel sangrent espectacle avuy s' interessa y 's comou. Políticament está enervat; tauromáquiment se presenta poderós y enérgich. Son nivell moral, intelectual, social descendeix fins á confondre ab l' escéptica negació de tot lo que á un poble dignifica: son nivell tauromáquich puja fins á alcanzar la temperatura candent del deliri y del paroxisme.

Pero ¿per qué va 'l poble á las corridas de toros?

L' animació del espectacle 'l seduheix: aquella mar alborotada de caps, que bramula y s' agita al entorn de l' arena, aquell marejador bellugueig de coloraynas, que 'l sol encen y alegran los ecos metálichs de la música, constituheix un espectacle únich... Y no obstant, se fa impossible creure que sols pera contemplar aquest quadro pinto esch anés la gent á la plassa ab tanta constancia y persistencia.

No: l' interés de la multitud se desperta poderós, tan bon punt, efectuat lo desfile de la quadrilla, s' obran las portas del corral y apareix lo toro; y va creixent á mida que 'l banyut s' esbrava obrint lo

ventre dels caballs, tombant als picadors per terra, embestint als de las capas: y va augmentant ab la sort de banderillas, y arriba al últim grau, quan lo matador quadrantse davant del fréstech animal, l' enganya ab la muleta, y aprofita la primera ocasió que se li presenta pera enfouzarli ayrosament l' espasa, derribantlo, si pot ser de un primer cop fulminant, millor.

En tot aixó—diuen—hi ha l' atractiu de la lluyta de l' home ab la bestia, de l' inteligencia ab l' instint... Pero aquest atractiu existiria de la mateixa manera si 'l toro 's presentés ab las banyas emboladas... ¿Y qui, en aquest cas aniria á veure una corrida?

Diguemho, donchs, tal com es: lo móvil principal sino l' únich del verdader tauromaco es la *fruició del perill* l' incentiu de la sanch, l' esperansa cruel de presenciar una desgracia.

Si la cullida de un torero pogués anunciarse en lo cartell, las entradas y localitats se cotisarian á deu vegadas lo séu valor ordinari. A major barbarie, mes gran sollicitut. No faltaria qui s' empenyés hasta la camisa per anar á presenciar la mort de un ser humá en las astas de un toro. A tal grau de humanitarisme ha arribat la civilisació espanyola.

* *

Y sent aixó segur, no s' explica, l' especie d' emoció llústimsa que produheixen las desgracias ocoregudas en las Plassas de toros.

Jo no comprench que pogan esplayar sentiments de compassió 'ls mateixos que á la próxima corrida tornarán á omplir la plassa, anhelosos de presenciar una nova cullida. Aquesta compassió es falsa é hipócrita. Se podria creure en la séva sinceritat si 'ls que la expressan fessin vot solemne de no tornar may mes als toros.

Menos ni' explico encare las proporcions que 's dona á un fet que no rebassa 'ls caràcters de lo mes vulgar.

¿Qué es, al cap-de-vall un torero mes que un home mercenari, que diverteix al públich, exposant la vida per un preu alsat?

Mes interés que 'l torero, deuria inspirar lo sabi que 's consum en l' estudi; lo soldat que en defensa de l' honra de la patria, presenta 'l pit á las balas enemigas, y hasta 'l simple mestre de casas que treballant afanyós per guanyar lo pá de la familia, cau de una bastida y s' estrella contra las llosas del carrer.

Aquests á lo menos son sers útils á la societat qu' exposan l' existencia, cumplint la lley que 'ns obliga á portar á l' obra del progrés, qui no puga una pedra, un grá d' arena.

Pero ¿en qué contribuheix al compliment de aqueixa lley social un matador de toros? ¿Quin fi útil realisa bregant ab una bestia? ¿Quin sentiment del ánima ennobleix y dignifica? ¿De qué li es deutora la societat?

Y no obstant, ab la mort desgraciada de 'n Fabrilo, acabém de presenciar lo inconcebible.

Los periódichs noticiers, esclaus dels extravíos de la multitud, no han tingut prou espay en sas columnas per descriure la desgracia y detallar profusament totas las sévas conseqüencias. Per l' home mes eminent d' Espanya, en l' ordre intelectual, pel mes gran benefactor de l' humanitat, no haurian invertit ni la décima part de lo que han gastat en telégramas pera donarnos compte de la cullida de 'n Fabrilo, de las feridas de 'n Fabrilo, de l' agonía de 'n Fabrilo, de la mort de 'n Fabrilo, de l' enterro de 'n Fabrilo, de la glorificació de 'n Fabrilo.

Ens nan fet assistir á l' enfermeria de la Plassa

LA NOVILLADA DELS BARBERS

de toros, ahont li sigué reconeguda la terrible banyada y á la cambra de la séva casa, ahont la ciencia médica, després de moltes alternatives se declará impotent per salvarli la existencia. Ens han ensenyat l'hernia que se li formá, y l'esfors del metje per reduhirlí: durant dos ó tres días ens han fet sentir los séus singlots y 'ns han fet presenciar los séus vómits... Gracias á aqueixa profusió telegráfica hem pogut seguir tot lo curs de una dolorosa peritonitis terminada funestament... Hém vist á Fabrilo exhalant l'últim suspir en brassos de sos companys *Chatín* y *Pajalarga*, noms que no dupto passarán á la historia, per haver sigut testimonis tan immediats de la gran catástrofe nacional.

Després de la mort, l'apoteosis. L'embalsamament del cadáver; lo pati de la casa del difunt transformat en capella ardent: las coronas cubrint las parets; los telegramas de condol, plovent com pluja me uda; las biografias del *diestro* omplint las columnas de las fullas periódicas; y desde avants de l'enterro, l'anunci del monument: un *mausuleo* suntuós erigit per suscripció pública «destinado á guardar los restos del valiente y desgraciado espada.»

**

Un poble que aixís procedeix res mes necessita, pera ser jutjat degudament.

Uns quants *pases*... de llarch,
un xich d'ensabonada,

y aquí tenen vostés
la fiera despatxada.

COQUETERIA FEMENINA

Las pollas de demà.

Mentres ell pert lo sanderi darrera dels toros y 'ls toreros, res té d'extrany que hi haja sempre qui 's dediqui á torearlo.

Quan las cuadrillas canovistas y sagastinas se cansin d'omplirlo de banderillas y estocadas, y 's decideixin á donarli la puntilla, haurá arribat per ell l' hora del arrastre.

Y 's veurá llavoras que menos consideracions mereix tot un poble, que un simple torero.

P. DEL O.

¿Quín es més héroe dels dos Hernán Cortés ó 'l seu gos?

SONET

Portat per l'ambició que al cor domina
l'Atlántich creua Hernán, cercant la terra
que ha de portarhi dols, flagells y guerra,
extermini, deshonras y ruína.

Bufa fort l'huracá, la nau s' inclina
y un marí que 'l trinet de proa aferra
al volguer descendir de corda s' erra
cayent al fons del mar quan menys atina.

Un gos, l'últim soldat d'aquella esquadra,
ho veu; se hi tira, 'l salva, alegre lladra,
cap interés el mou, ni cap ventura.

¡Y Hernán corre á fer mal per or y gloria!
Per xó davant la rahó que 'ls mals depura
¡val més lo gos que l' héroe de la historia!

JOSEPH M.ª CODOLSA.

RAPAPOLVO

Á UNA SENYORA

Encare que exposantme, senyora! meva, á que'se
m comparí ab aquell arcalde que va morir-se de tris-

tesa perque á un seu conegut li havían fet una hermillilla una mica massa curta, m'atreveixo á participarli que estich affigidíssim per lo que vosté ha fet aquests díes ab la seva filla.

—¿Sobre qué?

—Sobre 'l grandíós y solemne acte de la primera comunió.

—¿Pero qué hi fet, pobra de mí, que s'aparti de lo que la generalitat fa en semblants cassos?

—En primer lloch, respectable senyora, ha de saber que la servil imitació de lo que fa la generalitat, á mes de no absoldrens de culpa, pot portarnos á terrenos verdaderament lamentables. En segon lloch.... Pero avants permetim una pregunta: ¿vosté es religiosa y creyent de debó?

—Ja ho crech que sí!...

—Donchs es precís que sápigua que hi ha tanta diferencia entre la verdadera religiositat y lo que vosté ha fet aquests díes, com entre l'or y 'l llautó, com entre la llum del sol y 'l resplandor d'un misto d'una capsia reglamentaria.

Si vosté 's prengué la molestia d'enterárense consultantho ab un capellá serio, sabría que l'acte de celebrar la primera comunió, encare que 's tracti d'una nena de tretze anys com la seva Sofia, es un dels mes graves y trascendentals de l'existencia d'una criatura. Sí, senyora; la ceremonia es tan solemna, tan significativa, que sense una preparació molt atinada y detinguda, es no sols un disbarat, sino fins un sacrilegi, obligar á ningú á pendrehi part.

¿Cóm l'ha preparada vosté á la seva nena?

No contesti, que potser no 'm diria la veritat, y encare m'affigiria mes. ¡Prou ho sé jo cóm l'ha preparada!...

Escolti ab atenció, y digui després si la pintura no es exacta.

Durant quinze díes, á casa seva no s'ha parlat de res mes que de la primera comunió de la seva Sofia.

Pero ¡en quina forma y baix quins aspectes!...

Si las mitjas eran prou finas; si 'ls guants estarian millor ab tres botons ó ab quatre; si 'l sabater havia deixat massa baixos els talons de las sabatas; si 'l vel s' havia de portar mes ó menos curt; si 'l llibre de nácar lluhia mes que 'l de pell...

Tot lo dia davant del mirall, trayentli y posantli la faldilla, y probantli y tornantli á probar el cos; del matí al vespre fentli ensajar posicions, y mirant si caminava [ab soltura y si aguantava 'l llibre ab sufficient garbo...

Consultas ab las vehinas, conferencias ab la modista, entrevistas ab els parents...

—¿Us sembla si está prou mona? ¿Veritat que la corona es elegant? ¿Li trobéu bé aquest pentinat?

¡Ni una sola paraula alusiva al acte que la Sofia devia celebrar dintre de pocas horas! ¡Ni una reflexió que grabés en lo seu ánim la inmensa transcendencia de la primera comunió! ... Trajes, telas, vels, guants, flors, adornos, pompas vanas... Tot lo que parla als sentits y á la materia... Res de lo que impressiona l' esperit y penetra fins á lo mes íntim del cor.

Aquesta es la preparació que vosté ha donat á la seva filla; aquest ha sigut lo camí que la pobra criatura ha trepitjat pera dirigir-se á l' iglesia.

¡Si vosté sapigués, senyora meva, la funesta influencia que tot aixó exerceix en el cor de la juventut! ¡Si vosté fos capás de comprendre 'l solatge pernicios que semblants preparatius deixan en la seva conciencia!

Aixó, mes que preparar nenas que han d'acostarse al altar, es sembrar planter de criaturas vanitosas, es fomentar el seu orgull, es educarlas en la escola del despilfarro y de la superficialitat; es, en fí, donalshi á entendre que la fé, la pietat, la religió no exigeixen un' ánima pura, un cor tendre, un caudal de senzillés y humilitat, sino un llibre de nácar, unas mitjas de seda, uns guants ab quatre botons, un vel colocat ab garbo y salero...

Y encare ¡si aquí s' hagués acabat tot!

Verificat l' acte ¿qué ha fet vosté ab la seva Sofia?

¿L' ha cridada apart y ha procurat donarli á comprendre que desde aquell moment, mes que una nena, comensava á ser una doneta; que havia de ajus-

tar la seva conducta al cambi que 'l seu esperit acabava de sufrir; que després de feta la primera comunió era precis ser mes bo, mes dócil, mes modest que avants?

No: ha agafat á la pobra nena, que ab la magnífica preparació rebuda no obría la boca que no digués una tontería, y després de passejarla per la Rambla y de portarla á casa de totas las familias conegudas porque li ve-

ssin els guants, las mitjas, el vel, la corona y 'l llibre de nácar, l' ha acompanyada á cal retratista.

Y 'l retratista ha pres aquell ángel de Deu que acabava de celebrar la primera comunió, y l' ha feta posar sobre 'l tablado.

—Coloquis així... el cap mes inclinat, els ulls com si mirés al cel...

—¿D' aquest modo?

—No!... Convé una posició mes graciosa, mes *chic*... ¡Ara está bé! No 's mogui.

—Fassi que 's veji 'l llibre!...

¡La pobra Sofia demanant que 's vejés el llibre!... No ha demanat que se li vejessin las mitjas de seda, porque no ha gosat; pero no hauría tingut res d' extrany. ¡N' ha sentit parlar tant aquests días!...

Aquí té, senyora meva, las causas de l' aflicció que en aquests moments sento.

Per mes que vosté 's quedi sorpresa, li asseguro que practicar la religió d' aquesta manera, es no solzament perdre 'l temps, sino hasta tal vegada perdre l' ánima.

No 'n fassi cas de las gacetillas que referintse á aixó corren pels diaris, parlant de «lo brillante, tierna y conmovedora que resultó la fiesta» y del «hermoso y consolador espectáculo que estos solemnes actos ofrecen.» Son obra de periodistas que escriuen al só que 'ls tocan y que si sapiguessin que vosté creu en lo qu' ells han dit, se

plantarian á riure ab la major frescura.

La religió, la verdadera religió no es aixó ni ho ha sigut may.

Meditiu, pénsiu, y 'l día que la nena mes petita tingui l' edat que la Sofia téavuy, procuri procedir d' un' altra manera.

Vosté ha vist la *Verbena de la Paloma* ¿no es cert?

TOREROS QUE MOREN

JULI APARICI (*Fabrilo*.)

Mort d' una banyada rebuda en la plassa de toros de Valencia.

Donchs, ja ho sab, senyora: *hay que distinguir*.
Una cosa es fer la primera comunió... y un'altra
cosa anar á un ball de máscaras.

A. MARCH.

LA TIMBA

Sentats al voltant—d' una vella taula
dotze jugadors—van jugant á cartas.

SORTINT DE MISSA

Glandaric

Els devots de las devotas.

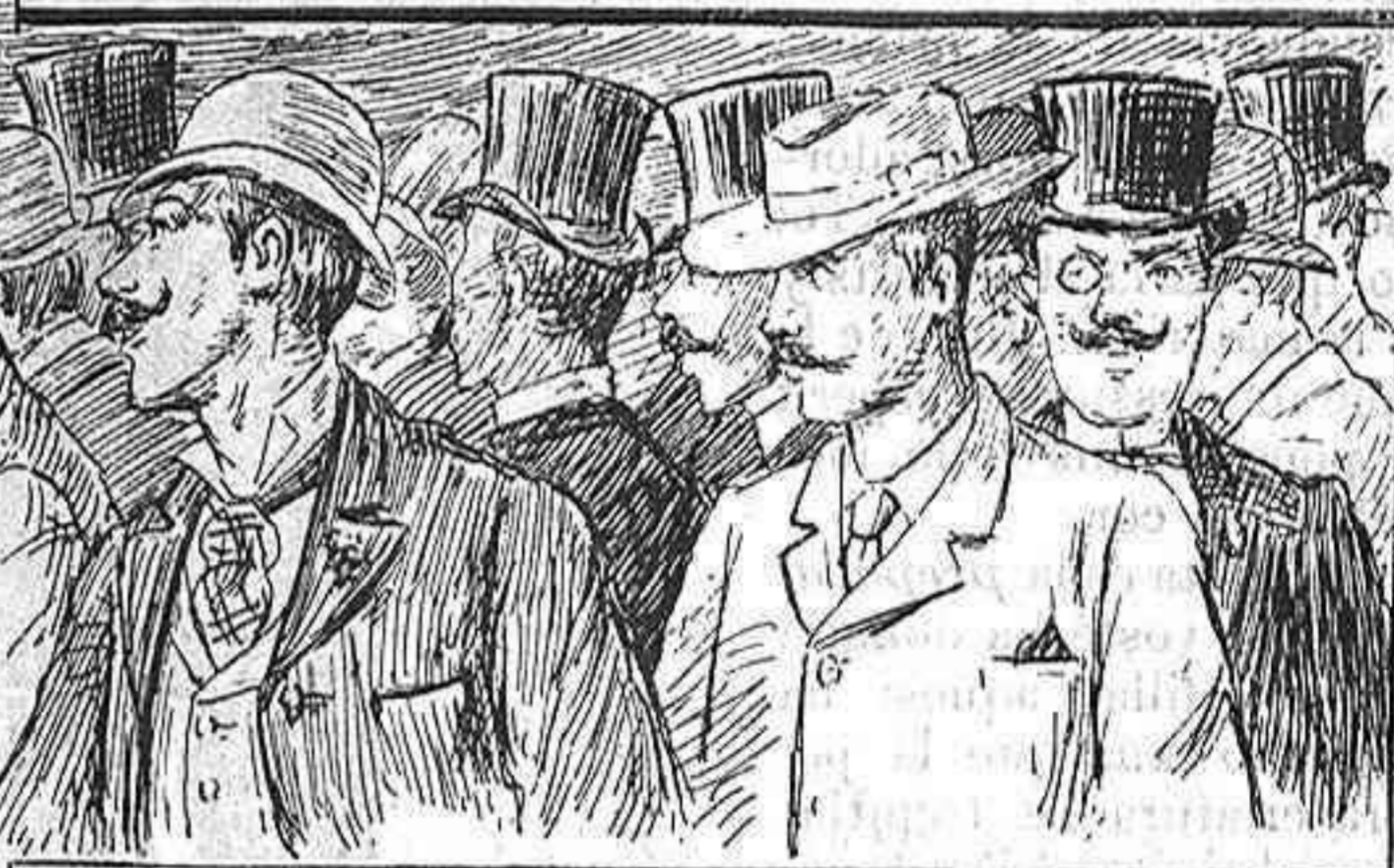
Quan riuen els uns—renegan els altres;
per sobre 'l drap vert—que la vista cansa,
rodan barrejats—el coure y la plata.
Incerta es la llum—que del gas devalla,
y á la resplandor—feble y esblaymada,
brillan els diners,—las cartas s' escampan,
llampegan els ulls,—s' arrugan las caras,
relliscan sospirs,—s' ofegan rialladas
y el jaqué flamant—y la brusa blava,
dels homes y el mon—tot fregantse parlan.
Quan se 'n aixeca un—ab la mort á l' ánima,
els qu' esperan torn—disputan la plassa.
Ningú dels que pert—te pietat ni llástima,
pro sí, odi mortal—al ditxós que guanya!
Ningú vol pensar—ab la pobra mare
qu' espera del fill—el jornal ab ansia:
ni ab la fiel muller—que plorant, treballa
vora 'l nen malalt—mentres juga 'l pare!
Y l' avalot creix,—y las horas passan,
de las mans fugint—las monedas saltan.
¡Saltan tot dringant—y esclafint riallas!

F. Pi

¡QUINA DESGRACIA!

En Darder cau com una bomba en lo despaig de
l' arcaldía.

—¿Qué hi há?—pregunta 'l Sr. Nadal, despertant-
se súbitament.

—¡Una desgracia! ¡una gran desgracia!

—¿Han fugit els lleons?

—¡L' elefant está malalt!

Consternació del arcalde y gran moviment en to-
tas las dependencias de la casa.

—Que s' avisi al cos médech municipal en pes;
que 's vaji á buscar als mes reputats doctors; que
's cridi als manescals més acreditats. ¡S' ha de ce-
lebrar una consulta!

Circulats els recados, la gent de ciencia 's reu-
neix davant de la tanca del pobre malalt.

—Aquí 'l tenen—diu en Darder, que com á metje
de capsalera porta la veu cantant:—Vegin vostés
qué n' opinan.

—¿L' ha polsat?—pregunta un.

—¿Li ha mirat la llengua?—diu un altre.

—No li he mirat res mes que la trompa, que la
porta molt cayguda.

—Y hasta sembla més llarga.

—Meditém, senyors.

—Meditém.

Los metjes apoyan el cap en el reixat de la tanca
y reflexionan durant cinch ó sis minuts.

—¿Qué 'ls sembla?—pregunta en Darder.

—Per mí—diu un—aixó es una hipocondritis.

—No ho crech.

—¡Vaya! Aquesta bestia ha sentit parlar tant del
arch de 'n Polavieja, que li han entrat ganas de veu.

rel, y com que no ha pogut, s'ha entristit... y vel'hi aquí la seva malaltia.

—Jo—diu un altre—crech que tot aixó li vé de las plujas caygudas últimament. A aquest animal l'humitat el perjudica.

—¿Y pues?

—Se li haurían de comprar uns esclops y un impermeable.

La majoria dels doctors mouhen el cap en senyal de negativa. No, l'elefant no está bó; pero ni lo que té es hipocondritis, ni es qüestió de curarlo ab esclops y abrichs de goma. El mal de la bestia es segurament un altre.

—¿Ja han mirat—pregunta un—si es que li surt el caixal del seny?

—Potser fa la muda—anyadeix un altre.

—¿No sería pas assumpto d'enamorament?—diu un doctor que sempre atribueix á las malalties un origen moral.

—¿A la seva edat?

—Oh! 'Ls elefants son com els homes: devegadas á la vejez... viruelas....—

En Darder troba que la consulta s'allarga molt, y creu qu' es precis acabarla.

—Escoltin—pregunta:—¿no podría ser que tot aixó s' reduhís á una indigestió?

—¿Indigestió de qué?

—De pa. Diumenje n' hi van tirar una cantitat extraordinaria: trenta ó quaranta llonguets... y mitj pa de sis lliuras.

—¿Y l'elefant va menjars'ho?... ¡Es clar, donchs, que li vé d'aixó! No cal que parlém mes.—

La científica comissió s' traslada á l' arcaldia.

—Senyor Nadal, no s' alarmi. L' elefant está malalt á conseqüencia d' un tip de pa.

—Lo qual vol dir que....

—Que ab vuyt días de dejuni estará apariat... y á punt de tornarhi.—

Y la comissió s' retira.

—¿Vet'aquí!—pensa un municipal, que á mes de municipal es una mica filosof:—¡cosas d' Espanya! La chent se muere por no tener pa... y 'ls elefants están malalts por haverne menchat massa!....

MATIAS BONAFÉ.

CLA Y CATALÁ

A una vehina (*)

¡Ay vehina, vehineta!
 ¿Vosté no creurá potsé
 qu' embuts no sab fé un llaurné?
 Donchs es vritat Francisqueta.
 Seré un artista inexpert;
 pro hi ha un ditxo catalá
 que diu: «Val més parlar cla
 qu' embruteja'». Y aixó es cert.
 Per lo tant, si algú li diu
 que soch tonto per ma culpa,
 ja veu que 'l ditxo 'm disculpa,
 y per 'quet mateix motiu
 aquets quatre versos rimo
 per dirli d' una vegada:
 Qu' es bufona, que m agrada,
 y que hasta crech que la estimo.
 Sí, vehina, sí; son rostre,
 refractari á la pintura,
 me fa veure la hermosura
 d' an sócul digne del sostre;
 y son cos esculptural
 adornat de curvas bellas.

(*)

Seguint antigüas rutinas,
 molts poetas llemosins
 fan versos á las vehinas
 porque están lluny de vehins.

me fa veure... las estrellas,
 y l' aurora boreal.

Vosté, 'm té 'l cor llatzerat,
 puig m' hi ha clavat una espina
 que m' inquieta y m' amohina
 y 'm dona gust al plegat.

Per vosté, jo diariament,
 es tant lo que m' enmagreixo,
 que, encar que no m' ho coneixo,
 dech pair terriblement;

Miri, á vegadas, soldant,
 per acabar las cansons,
 fins me venen... intencions
 de béurem lo sal-fumant;

Pro no ho faig... ¿per qué diria?
 Primerament perque no,
 y després... perque tinch pó
 que potser no 'l pahiria.

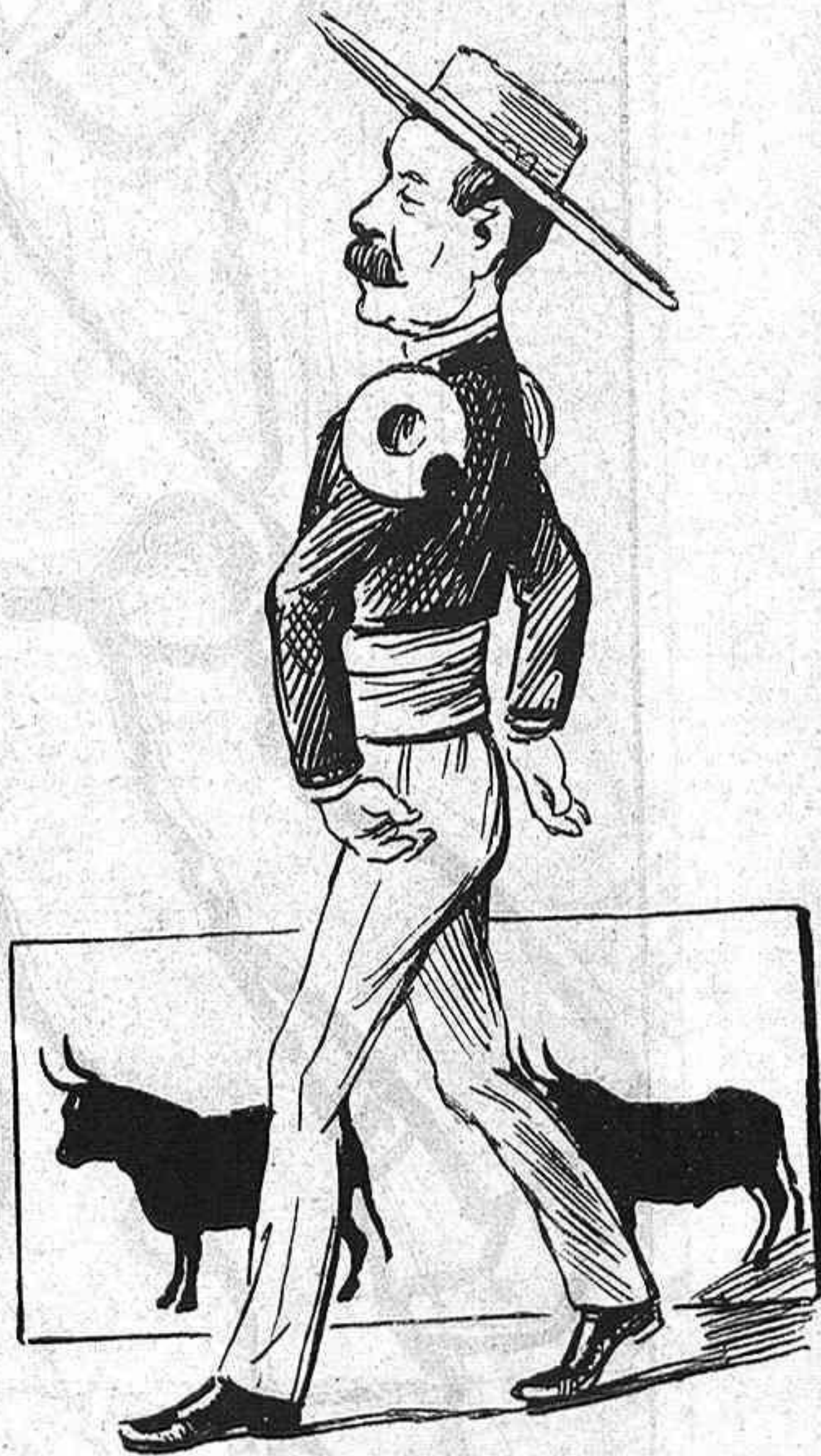
PEPITO LLAUNÉ.

TEATROS

LIRICH

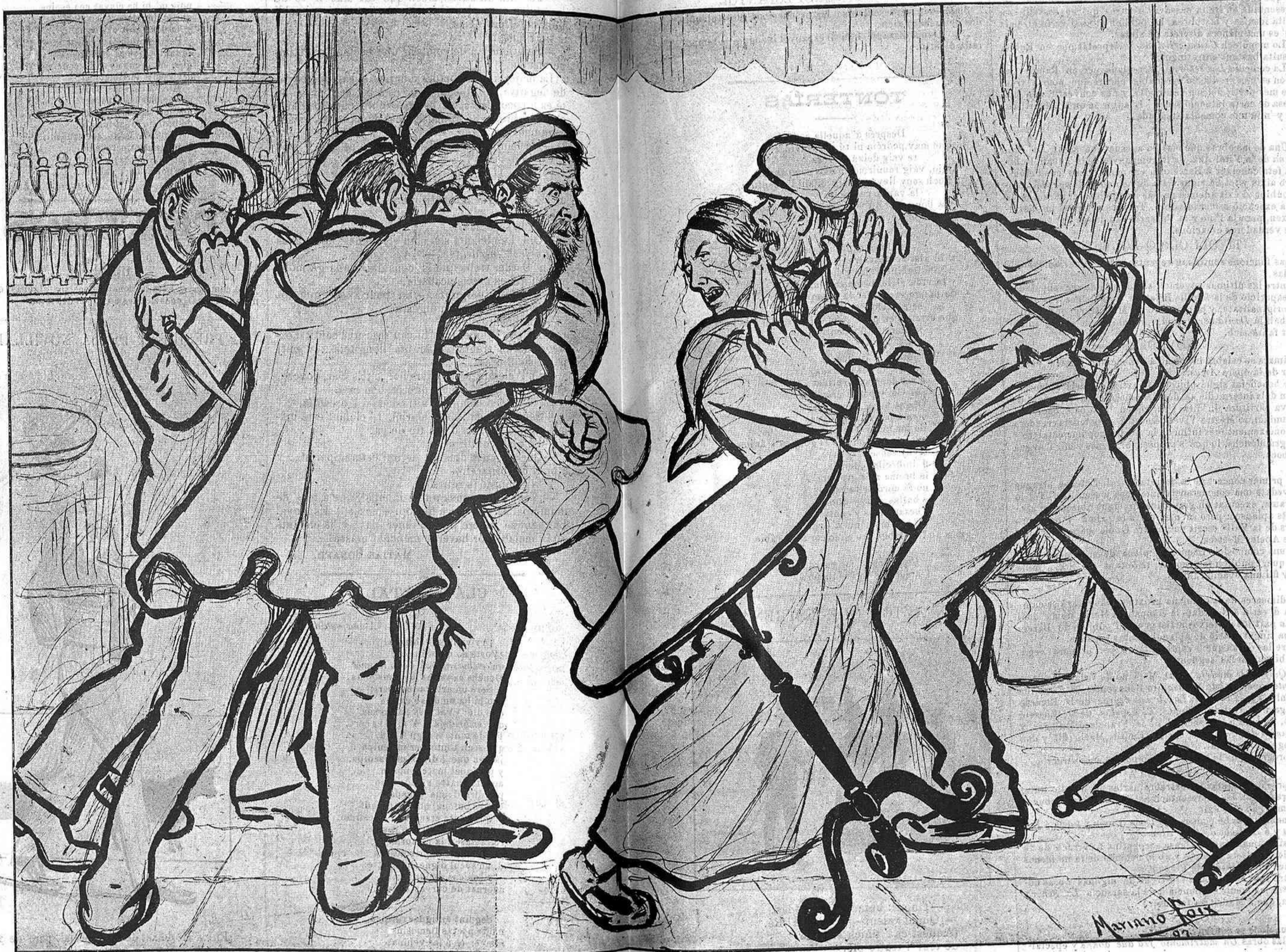
La companyia Lara ha donat á coneixer algunas obras novas, si bé algunas d' ellas no ho son del tot.

EL PRESIDENT DE LA NOVILLADA

—¡Eh!.... Hi deixat de ser concejal, pero de tant en tant encare hi cau alguna presidencia.

EN UN CAFETÍ DELS ARRABALS (per MARIANO FOIX.)

Mariano Foix

Després d' unes quantes copas.

En aquest cas se troba la titulada *El Sr. Tromboni*, que ab lo títol de *Il rapto delle Sabine* havia representat distintes vegades la companyia Novelli. Sense valer gran cosa, ja que tot se reduheix á un enredo en extrèm rebuscat, representada en italia passava, mentres qu' en castellá resulta insulsa y fastidiosa. Lo públich al final va fregir peix qu' es una manera discreta de xiular.

Lo monólech *Causa criminal*, interpretat per en Rubio, resulta bastant entretingut.

La comedia *Los señoritos*, arreglada per en Ramos Carrión es una producció agradable, encare que podria treure's mes partit del seu desarrollo, y fins convertirla en una pessa de certa intenció social. L' autor se queda á mitj camí y 'n fá una comedia atenuada.

**

Una de las obras que mes ha agradat ha sigut *La Praviàna* de 'n Vital Aza. Ja la companyia de la Tubau l' havia feta coneixer á Barcelona en molt bonas condicions; pero aixís y tot ha sigut vista de nou ab molt agrado, contribuint al éxit además de sas condicions intrínsecas la seva execució esmeradíssima. Tots los actors s' hi distingeixen, pero la Pino y la Valverde fan de sos tipos respectius verdaderas creacions.

TIVOLI CIRCO-EQUESTRE

Las funcions continuan veyentse extraordinariament animadas.

Entre las últimas novetats, son dignas de ser senyaladas la reaparició de la familia Briatore, notable per sas cómicas originalitats, y la presencia de Miss Mary que realisa á caball la *Dansa serpentina*, produhint un efecte sumament fantástich.

NOVEDATS

Dimars se celebrá la funció á benefici del Mestre Vives, autor de la ópera *Artis*.

Lo beneficiat sigué objecte d' extraordinaris aplausos. En un dels intermedis se doná á coneixer un fragment de la seva partitura inédita *Canigó*, en los quals, conforme presumiam, lo Mestre Vives demostra sa potencia creadora y 'l coneixement més íntim de la música popular catalana.

Lográ, donchs, lo que 's proposava: feros venir l' aygua á la boca.

Lo primer concert de la Societat coral Euterpe atragué á Novedats una concurrencia numerosa y escullida. Tot lo programa, executat ab gran afinació, sigué objecte de continuats aplausos; pero se 'n emportá la palma 'l nou coro «Flors de la Vall» escrit pel mestre Goula (pare) sobre lletra de Apeles Mestres.

Es una composició inspirada, plena de sentiment y de color que 'l públich feu repetir, tributant als Srs. Goula pare y fill una ovació ruidosa.

Lo dimecres de la senmana próxima inaugurarà sa campanya d' estiu á Novedats la companyia Mario, de la qual forman part los mateixos artistes que 'l públich de Barcelona ha tingut ocasió de aplaudir tantas vegadas.

Entre las obras que 's representarán per primera vegada, s' hi contan las següents:

D. Quijote de Madrid, de D. Mariano de Vela y Maestre; *La gente conocida*, de D. Jacinto Benavente; *La Fiera*, de D. Benito Pérez Galdós, *Las damas negras*, de D. Ricardo Revenga y D. Gabriel Briones; *El Angelus*, de D. Eusebi Blasco, *El bajo y el principal*, de D. Francisco Villegas, y *Los gansos del Capitolio*, de D. Emilio Mario (fill) y don Domingo de Sandoval.

Lo programa de la temporada no pot ser mes atractiu.

CATALUNYA

Després de las funcions extraordinarias de 'n Julio Ruiz, s' han reanudat las representacions de las obras rebudas últimament ab mes éxit.

De manera que bé podem dir: Roda 'l mon y torna á *Las bravias* y á *La boda de Luis Alonso*.

Tot aixó amanit ab la *Dansa serpentina* á càrrech de la simpática Lluïseta Campos y ab lo benefici de la no menos simpática Pilar García de Pinedo.

Y entre tant se prepara l' estreno de algunas obras noves, entre las quals s' anuncia 'l de la sarsuela *La Señora Abadesa*, que á Madrid ha fet furor.

GRAN-VIA

Las funcions se contan per plens.

Y en las obras *Un matrimonio fra due donne* y especial-

ment en *Lubino* no 'n vulguin mes de aplausos. Las produccions s' ho mereixen, y las germanas Tani encare mes.

NOU RETIRO—JARDI ESPANYOL

Segueixen representantse las produccions mes aplaudidas del género xich.

*** Demá dissapte 'l Jardí espanyol inaugura la temporada d' istiu.

N. N. N.

TONTERÍAS

Després d' aquella escena
que may podrém ni tú ni jo olvidar,
te vaig deixá plorosa
y jo, vaig reunir-me ab mos companys.
Poch seny llavors, vaig dilshi l' aventura,
la varem celebrar,
y á bon segur qu' en igual hora estavam
jo rihent y tú plorant!

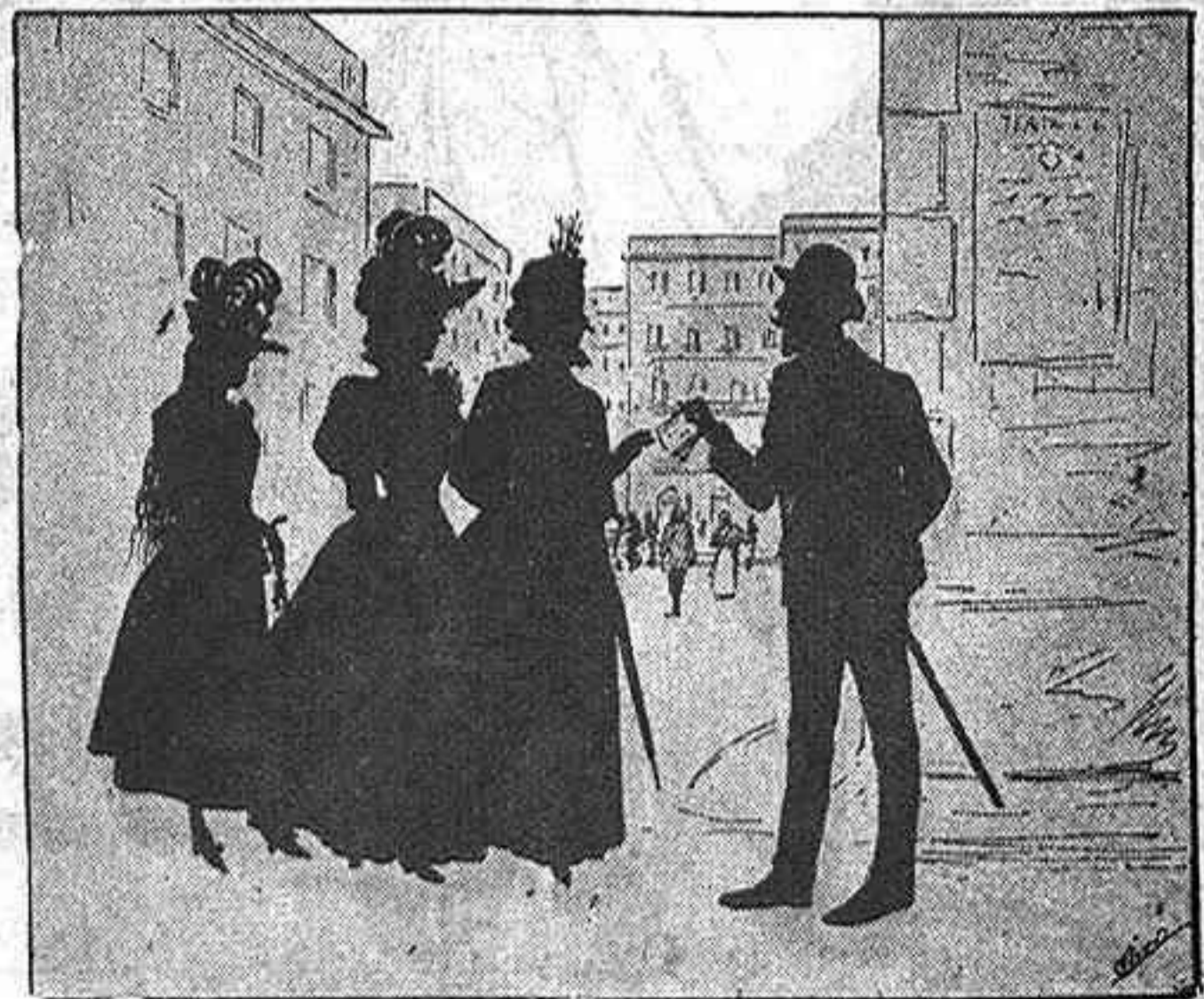
**

Ab los amants qu' esplotas
t' hi vist voltá teatros y cafés
lluhint trajos y joyas
y ta vida viciosa comprenent
de lo que vareig fer la nit aquella
sento dolor tan greu
que arrenco en plor. ¡Quí sab si estém á la hora
jo plorant tú rihent!

Mira la diferencia
que va de ser honrada
á ser dona embrutida
pel vici y per la crápula.
Quant bona, ta puresa
com á penyora 'm davas
de ton amor, tenías
las llágrimas als ulls, pro el goig en l' ánima.
Avuy sense vergonya,
d' imbécils rodejada,
la broma més grollera
no fa enrogir ta cara,
y ballas, rius y fumas,
y besas, beus y cantas....
En tals moments d' orgia
rius ab los llabis, pro en lo cor sens rábia

Com dins lo cor guardo encare
l' amor que 'm vas inspirá

UN AUTOR QUE ESTRENA

—Tingui: butacas y entradas.
—¿Quánt valen?—¡Vol callar! Ré.
(Aquest es l' únich sistema
de tení 'l teatro plé.)

FLAMENQUERÍA

y al mateix temps també
(hi ha
l'odi que m' inspiras ara,
sento tals lluytas, que
(boig
farán torna'm de segú,
puig no sé quan penso ab tú
si tinch rabia ó si tinch
(goig:
Tinch cent cops desitjos
(greus
d' escupirte, pro repara:
¿cóm puch escupi una cara
cuberta de petons méus?
De nou repetir voldria
d' aquells temps los dolsos
(mots;
pro al pensar que ja ets de
(tots
ma boca 't malehiria.
D' aquest infern per sortir
voldria á sola trobar-me
un jorn ab tú, per llensarme
al teu damunt y tenir
los brassos voltant ton
coll.
la boca en ta pell clavada,
ma mirada en ta mirada,
sobre ton cor lo genoll,
en ta carn los dits clavar
fent saltar ta vil sanchroja
y en una estremitut boja
ton negre cor esclafar.
Y quan ta boca malehida
llensés la queixa postrera,
donarte un abrás de fera
bevent á petons ta vida.

JEPH DE JESPU.

Esquellots

No 'ns vá ni 'ns vé res enterament ab l' *Academia de Jurisprudencia*; pero no podém passar en silenci la gran derrota que acaban de sufrir los catalanistas en l' elecció de la Junta Directiva.

>Si en el hombre es un vicio,
el de fumar,
en la mujer es gracia
particular.<

S' havían més á la testa tallar allí 'l bacallá, com pretenen tallarlo en moltes altres corporacions barceloninas, porque ara la

séva deria consisteix en ficarse per tot arreu com la pudó... sense compendre que qui molt abraça poch extreny, y que mentres pugnan y batallan per dominar en la casa dels altres, deixan consumir en la atonia las associacions genuinas per ells fundadas al objecte de propagar y mantenir las sévas ideas.

Aixís, lo Cos de adjunts dels Jochs Florals, no podent sostenir ell sol los gastos de la celebració de la festa que no pujan mes que 'ls que pot importar un ball d' envelat, ha de acudir á las subvencions dels Ajuntaments, Diputació Provincial y altres corporacions oficials mes ó menos pantorrillescas. Y aixís y tot, no 's reuneixen prou fondos per imprimir en lo volúm los treballs en prosa premiats en lo certámen. ¿Succehiria aixó si l' entusiasme que tant ponderan els catalanistas els arribés sisquera al nivell del butxacó?

La *Lliga de Catalunya* s' ha hagut de reduhir de pis, porque 'ls lloguers cada día son mes cars... y

durant lo present curs á penas ha donat mostres d' existencia.

Aixó sí: molta saragata al *Ateneo*, moltes pretenions á l' *Academia de Jurisprudencia*... Perque la táctica catalanista avuy consisteix en abandonar lo camp propi, per anar á moure gatzara en lo del vehí.

Pero l' última campanya de l' *Academia de Jurisprudencia*, que tant fácil els sigué l' any passat, quan tothom dormia, enguany els ha resultat un verdader desastre.

Las pretenions dominadoras que s' havían ficat á la barretina, se las han hagudas de baixar á las espadenyas.

Ab tot y tenir la paella pel mánech, en lloch de fregir n' han sortit fregits. Ells prou havían aprofitat la ventatja de tenir seva la Junta Directiva, per ficar á l' *Academia*, una quarentena de individus, y mes n' hi haurían introduhit si de més personal haguessen pogut disposar... pero aixís y tot van quedarse curts. Ni al centenar de vots pogueren arribar, mentres la candidatura triunfant vá arribar á la ratlla de 150.

La derrota, donchs, es esclafadora.

Y á pesar de tot, escolteulos y us dirán que 'ls vencedors han quedat tristos y abatuts, mentres ells esclatan de alegría y satisfacció.

Perque 'ls vencedors han treballat com esclaus de 'n Cánovas. De Madrit han vingut las ordres de derrotarlos, ordres que aquí han sigut obehidas per tots los partits madrilenys, lo mateix monárquichs que republicáns, temerosos y esma-perduts davant de la gran preponderancia del catalanisme. Quixorisme pur.

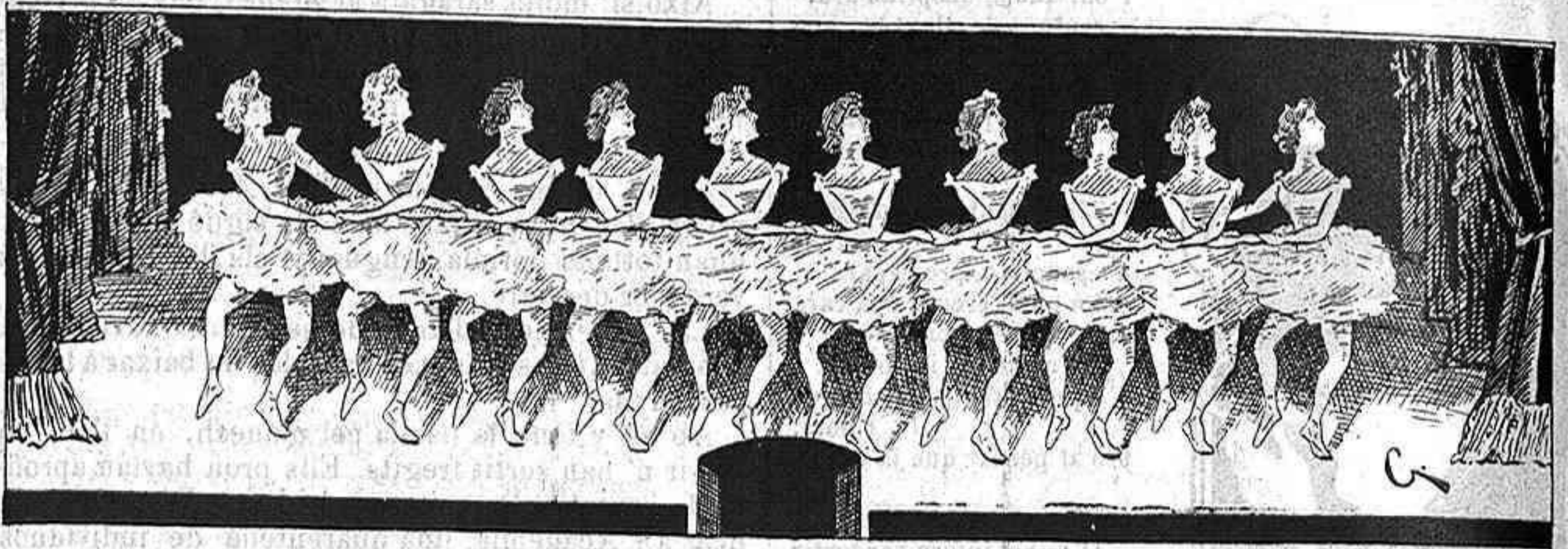
Aixís cantan las calándrias catalanistas que lluytaren coaligadas ab los carlins y 'ls federals. La justicia distributiva exigeix que las coalicions del

EL FULANO QUE TORNA

—¿La casa per llogar?... ¿Ahónt se 'n haurá anat á viure ara aquesta arrastrada?

EL COS DE BALL

En los contorns d' aquestas hermosuras
si n' hi ha de cotó fluix y serraduras!

enemich se sumin y las propias no. Veure la palla en l' ull agé y no la viga en el propi, si no es gayre just resulta molt cómodo... pel que pert y no vol resignarse ab la derrota.

Lo que 'ls ha perdut aquesta vegada, y lo que 'ls perdrá en lo successiu, no es l' imaginaria transmissió d' ordres del govern, ni la somiada coalició d' elements polítics, ni la pressió de la influencia oficial. Es un' altra cosa.

Preguntan que? Las insuportables bravatas dels catalanistas, las sévas jactancias, la seva incontinen- cia desbordada. Mostran aquestas condicions, quan á favor de l' atonía general, logran per sorpresa algún *triomf* dels séus. Y fins quan l' opinió 's desvetlla y 'ls fá mossegar la pols, las mostran també.

Qualsevol que 'ls observi, veurá que ab tot lo séu decantat catalanisme, son la negació mes comple- ta del carácter serio, reposat y reflexiu propi de la nostra rassa.

Els prou galejarán de catalanistas, pero lo mateix quan guanyan que quan sufren una derrota, francament, mes que cataláns semblan *andalusos*.

De allá ahont menos s' esperava ha de venir la salvació de la Hisenda municipal de Barcelona.

Del Parch.... véis qui ho havia de dir!....

Los diners que s' hi han enterrat ara comensan á produhir. Que ho diga sino la gran venta de lleóns qu' está á punt de realisarse. Se 'n cedirán dos de grossos y no se quants de petits, al préu de 13,000 pessetas.

Bonich ingrés!....

Ja no mes falta que 's munti la cria de lleóns en gran escala, y l' Ajuntament sortirá de apuros.

Cas que no poguessen vendres á bon preu, sempre podrián ferse servir per espantar als acreedors.

En Julio Ruiz ha terminat los seus compromisos ab l' empresa del Eldorado y se 'n vá á Madrit, de- tenintse á Zaragoza.

La causa de la detenció, segons llegeixo en un periódich, no es altre que 'l desitj de fer una visita á la Verge del Pilar.

No vol ser menos que 'n Polavieja.

Y fá bé. Si á Espanya tenim un general cristiá per qué no hem de tenir un actor cómich sarsue- lero digne del mateix calificatiu?

Además que ningú ignora que l' especialitat de 'n Julio Ruiz ha sigut sempre la parodia.

Llegeixo:

«El concejal D. José Collaso ha regalado á la So- ciedad Balaguer «Colla del Arrós» un magnifico re- loj de pared en agradecimiento á los trabajos veri- ficados por dicha Sociedad para conseguir el triunfo del citado político en las últimas elecciones.»

Bon regalo.

Y sobre tot oportuníssim.

Aquest rellotje senyalará l' hora de posar l' *arrós* á taula.

En l' Exposició de Túnez ha obtingut primera me- dalla l' eminent pintor catalá Antoni Fabrés.

Rebi la nostra mes cordial enhorabona.

Aquest any se modificará 'l curs de la Professó de Corpus.

En lloch de desfilas per certs carrerons estrets de l' antigua Barcelona, anirá á donar la volta per algunas espayosas vías del Ensanche, tals com la Rambla de Catalunya y 'l Passeig de Gracia.

—¿Y donchs, á que vé aquesta modificació, que tira per terra una tradició antiquíssima?—vaig pre- guntar á un regidor.—¿Es que tenen por de las bombas?

—Cá, res de aixó—'m vá respondre.

—¿Y donchs com s' explica 'l cambi aquest?

—Jo li diré: s' ha cregut que pels carrers del En- sanxe las trampas podran passar ab mes desahogo.

Demá dissapte 'l número del popular periódich *La Campana de Gracia* será extraordinari.

Me consta que tant lo text, com las caricaturas son de gran actualitat.

Lo qual me cab l' honor de participa'ls'ho *para su conocimiento y demás efectos consiguientes*.

Dios guarde á Vds... etc., etc., etc.

L' altra día á Gracia un xicot entramaliat s' enfi- lava á una reixa, ab l' intenció d' escalar un balcó de primer pis.

Pero vá faltarli un péu y vá caure.

Consternació dels vehíns; pero consternació inú- til, ja que 'l baillet vá alsarse lleuger com una dayna y més fresch que una lletuga d' ensiam.

No s' havia fet res.

—¿Ahont estás, noy?—vá preguntarli un especta- dor.

Y ell molt fresch vá respondre:

—Al carrer de la *Travessura* de Dalt.

Vajin alerta ab los duros del any 96 que 'n corren molts de falsos.

Las senyas que 'ls distingeixen dels legítims son las següents, segons dictamen de un intel·ligent que ha tingut ocasió de cotejarlos.

Las xifras de la fetxa 1896 son una mica més grossas en los falsos: també son més grossas las lletres

B. M. que figuran al peu del busto: l' escut es més gros, y es més grossa y mes marcada la torre que d' ell forma part.

Finalment: hasta l' orella del busto de Alfonso XIII adoleix de igual defecte: es també més grossa.

Per lo tant tonto será qui admeti una moneda *qu' ensenya tant l' orella.*

NEGOCIS BARCELONINS

A casa de un notari.
Se llegeix una escriptura als otorgants, y al arribar al final, ahont diu: «de todo lo cual yo el infrascrito notario doy fé», exclama un d' ells:

—Protesto: aixó no es veritat.

—¡Cóm s' enten que no es veritat!—exclama 'l notari.

—No senyor: ó sino respongui: quan estiga firmada la escriptura y n' haja tret la copia ¿no presentaré 'l compte?

—Naturalment que 'l presentaré.

—Donchs llavoras, no digui que la fé la dongui: digui que *la ven.*

A UNA RODENCA INSTANTÁNEA

Miralls son los teus ulls,
sati tos cabells rulls,
ta boca niu de rosas
fresquetas y xamosas,
flayrosas;
qu' encisan, qu' afalagan,
qu' amor ab amor pagan,
que donan finalment,
al cor y enteniment,
torment.

J. BAUCELLS PRAT.

—¡Que se remata, senyors! Lleonets nous, á preu de fàbrica.

DISTRACCIONS CASULANAS

(De la obra *Tom-Tit* de la casa Fuentes y Capdeville.)

LA COPA MISTERIOSA.

Es un experiment senzillíssim, que no exigeix res més que una mica de manya. S'ompla la copa d'aygua, se tapa ab un paper, ben pla sobre las voras y es gira la copa, sense que s'escapi una sola gota del líquit. ¿Per qué? Perque la presió atmotférica adhereix tan fortament el paper á la copa, que aquesta queda tapada herméticament.

SOLUCIONS

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Sal sit-jas.*
- 2.ª ID. 2.ª—*Ga-ri-ta.*
- 3.ª ENDAVINALLA.—*Ganivet.*
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Flor de un dia—Espinass de una flor.*
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRIC.—*Oliveras.*
- 6.ª ROMBO.

S
C A P
C A B A L L
S A B A D E L L
P A D R O
L L E O
L L

- 7.ª GEROGLÍFICH.—*Si son dusos los ous no 'n menjo.*

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

AL MEU AMICH ESCOLÀ

¿Quan, fa poch, tú vas venir
hu trobarme en la dispesa,
vas fixarte en una noya
d' unas quinze primaveras
y d' un *dos* molt rebufó
que s' estava de portera?

Ab aquesta noya, donchs,
que n' es la *dispesereta*
(com li dihéim los pupilos)
vaig tenirhi una conversa
en la que varem tractar
de tú tan sols.... Ella 's creya
qu' encare n' érats solter,
y está clar vinga desferse
en elogis *sobre* tú! ...

Més, quan (per desgracia.... teva)
va saber qu' érats casat
y que prompte *tres costella*....
va demanarm' per favor
que t' escribís quatre lletras
pregutante *quart* volías
leixarla ser padrineta
del *angelet* que vindrá
dintre poch.... *quart* no s' esguerra!....
Per aixó, com molt m' agrada
cumplir, desde aquí LA ESQUELLA
't traslado 'l bon desitj
que té la *dispesereta*
qui, ab tot y fer una cara
com una *dos-invers-versa*,
(com tú ja observar devías)
mou cada dia una gresca
ab los pupilos, Viader,
Roig, Hipólit y Franquesa,
que la vritat, algún dia
'n passarà una de fresca!....

Ella diu que te peusat
ja 'l nom, que, *quart* padrineta
li deixas ser, posará
al *angelet* ... Manuela,
quart si es mossa, que 's diu ella,
y *Tot*, *quart* es bordeguas.
Res mes.—Ben prompte contéstam.

ARROSSAYRE VILAFRANQUÍ.

II

Prima-segona y *Tres-total*
sempre 's barallan sens ferse mal.

UN ARENYENCH.

MUDANSA

A tothom sol agradá
invers tot posat ab *a*.
Un aliment que jo sé
es lo *tot* posat ab *e*.
Y per descans sol servi
lo *total* posat ab *i*.

FRANCESCH MAS ABRIL.

FUGA DE CONSONANTS

. a . . a . . a . . a . .

Afegir á cada punt una consonant, de manera que resul-
ti 'l títul de una sarsuela castellana.

P. G. Y GUELL.

TERS DE SILABAS

· · · · ·
· · · · ·
· · · · ·

Primera ratlla vertical y horisontal: Molts homes ne gas-
tan.—Segona: los soldats hi prenen part.—Tercera: molts
senyoras ne portan.

PEPET DE L' ALA.

GEROGLÍFICH

×
=—
(a)
=—
a
d
a

J. CASADEVALL MULLERAS.

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

COLECCIÓN DIAMANTE
(edición López)

NOVEDADES

Vicente Colorado

EL TEATRO

Un tomo 8.º Ptas. 3.

ACADEMIAS

EL EXTRAÑO

POR

CARLOS REYES

Precio 1 peseta

Juan Valera

A VUELA PLUMA

Un tomo 8.º Ptas. 4.

GENIO Y FIGURA

POR

JUAN VALERA

Precio: Ptas. 3.

ANUARIO-GUIA

DE LA

PRENSA ESPAÑOLA

É INDUSTRIAS ANEXAS

Un tomo en 4.º, Ptas. 6.

Tomo 52
FIFINA

POR

J. ORTEGA MUNILLA

Precio 2 reales.

MISERICORDIA

POR

B. PÉREZ GALDÓS

Un tomo 8.º Ptas. 3.

LA MILICIA

COMO ELEMENTO POLITICO

CONTEMPORANEO

ENSAYO DE UN ESTUDIO

POR EL

TENIENTE CORONEL DE E. M. DEL EJÉRCITO

LEOPOLDO BARRIOS Y GARRIÒN

Un tomo en 8.º mayor Ptas. 5.

«LA ESQUELLA DE LA TORRATXA»

BARCELONA A LA VISTA

ALBUM DE FOTOGRAFÍAS INÉDITAS

El cuaderno 11 saldrá próximamente

30 céntimos

Provincias: 35

conteniendo 16 fotografías de los

ALREDEDORES

DE VENTA

los cuadernos 1.º, 2.º, 3.º, 4.º, 5.º, 6.º, 7.º, 8.º, 9.º y 10.º

30 céntimos

Provincias: 35

LA CAMPANA DE GRACIA

publicará demá dissapte número

8 planas EXTRAORDINARI 10 céntims

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

AL AYRE LIBRE (per B. GILI ROIG.)

—¿Qué prefereixes pintar tú, las casas ó 'ls arbres?
 —¿Jo?... L' amor.